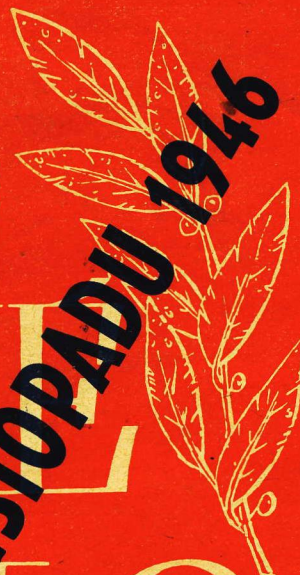

12 x 1946

ČESKÉ LIDOVÉ DIVADLO

HB 46

*Časopis Ústřední Matice
divadelního ochotnictva českého
v Praze*

PRVNÍ SJEZD ČS. OCHOTNICTVA 10. LISTOPADU 1946

10 LET
UMDOČ

Ročník XXVI. * Září 1946 * Číslo 6

ČOKOLÁDA

„RUPA“

CUKROVINKY

MAŠKARNÍ, DIVADELNÍ
A FILMOVÝ ZÁVOD

AŽA HUŇKOVÁ Praha I.,

Ovocný trh číslo 17. - Telefon čís. 374-74

Zvlášť doporučuji své oddělení dětských kostýmů pro veškeré pohádkové hry i dětské slavnosti. Pro moderní operetu a revui možno obdržeti u nás celé skupiny girls a boys v různém provedení a snažíme se vyhověti P. T. cvičitelům tanců v jejich žádostech.

UMĚLECKÝ ZÁVOD PRVÉHO ŘÁDU.

DRAMATICKÁ DÍLA Al. Jiráska, Al. a Vil. Mrštíků, V. Štecha, Gabr. Preissově

a všech ostatních významných českých dramatiků

dodá obratem

Divadelní nakladatelství a knihkupectví
Praha II., Karlovo nám. 30. Telefon 280-07, 749-63

Otakar Růžička

Hotel

»HYBERNIA«

PRAHA II., HYBERNSKÁ 26

FRANKLOVA divadelní ličidla

PRAHA II., LAZARSKÁ 5

Závod staré divadelní tradice - Tel. 274-40, 550-72

Všemu členstvu, spolkovým činovníkům a okrskovým radám Ústřední Matice divadelního ochotnictva českého!

Vážení přátelé!

Stojíme dnes před jedním z nejdůležitějších činů, které jsme kdy udělali. Na den **10. listopadu** t. r. svoláváme **I. sjezd československého ochotnictva** do Smetanovy síně Obecního domu hlavního města Prahy.

Netajíme se Vám, že jde o krok, který naši organizaci postaví v čelo kulturního života — zdá-li se. V opačném případě budeme vrženi několik roků zpět a čeká nás velmi těžká práce, budeme-li se chtít vzpamatovat. U vážnosti tohoto kroku obracíme se na Vás, abychom Vám zdůraznili, že ve Vašich rukou je osud celé příští práce a zdárný vývoj našeho hnutí.

Vyzýváme Vás proto s veškerou vážností a největším důrazem, abyste **do jednoho** se tohoto sjezdu účastnili! Víme, jaké oběti osobní a finanční tím musíte přinést. Ale tentokráte Vás nesmí nic odradit, nesmíte se na nic vymlouvat. Vaším heslem musí být: **Každý uvědomělý ochotník účastní se I. sjezdu čs. ochotnictva v Praze!**

Aby bylo všem jasné, že jde o nejzávažnější záležitost ochotnictva — přikazujeme:

1. Dne **10. listopadu** t. r. naše spolky **neuspořádají ochotnické představení**, aby byla členstvu umožněna účast na sjezdu.

2. Naše spolky **svolají ihned členskou schůzi** s tímto programem:

- a) sjezd čs. ochotnictva a jeho význam pro další práci,
- b) plánovité zapojení ochotnictva jako kulturního činitele lidovýchovného do dvouletého vládního programu.

Návrhy, v těchto schůzích podané, předejte ihned ÚMDOČ k zpracování!

3. Zašlete ihned vyplněné přihlášky na sjezd sekretariátu ÚMDOČ, nejpozději do 20. října t. r.

Za vyplnění příkazů činíme odpovědnými předsedy a jednatele spolků a okrsků!

Věříme, že se nenajde člen naší ochotnické rodiny, spolek nebo okrsek, který by naší výzvě nevyhověl a nepostaral se, aby náš sjezd vyzněl mohutně, manifestačně a důstojně, aby prokázal oprávněnost našich požadavků a zařazení do kulturního života naší republiky!

ZDAR I. SJEZDU ČS. OCHOTNICTVA!!!

Na shledanou 10. listopadu t. r. v Praze!!!

JOSEF HUDEČEK,
starosta.

FELIX BUŘIL,
gener. tajemník.

ČESKÉ LIDOVÉ DIVADLO

CASOPIS ÚSTŘ. MATICE DIVADELNÍHO OCHOT-
NICTVA ČESKÉHO V PRAZE. - VEDOUcí A ODPOV.
REDAKTOR: JAKUB RYDVAŇ. - REDAKČNÍ KRUH:
BOČKOVÁ ANDĚLA, GSÖLLHOFER J. V., HUDEČEK
JOSEF, MINÁŘÍK OTTO.

ROČNÍK XXVI. • ZÁŘÍ 1946 • ČÍSLO 6

Praha v září 1946.

Živý odkaz T. G. M. Ačkoliv od smrti presidenta Masaryka uplynulo již 9 let, která svou bouřlivostí byla s to zatlačit v zapomenutí jakoukoliv památku, cítíme pevně, že postava velikého Osvoboditele se nikterak nemění v mythus, legendu, že se netrádí v mlhavých dálkách, že však naopak žije stále zvroucněleji a přesvědčivěji s námi a hlavně v nás. Důvodem toho je životnost jeho odkazu, jemuž zůstal věrní přisahalí jsme ústy jeho žáka a nástupce.

Konkrétním odkazem Masarykovým je především republika sama. Strážný duch našich dějin postavil v jedné chvíli vedle sebe učitele a žáka, aby v následující době šel žák věrně ve stopách učitelových a slavně dokončil jeho dílo našeho znovuzkříšení, obrození a konečného osvobození. Bez Masarykova 28. října 1918 by nebylo Benešova 9. května 1945. Mezi oběma dny je jasná spojitost a dějinná příčinnost. Všecko, co v české duši totiž dřímalo nebo bylo zavaleno časem, bylo prací Masarykovou probuzeno a vyvedeno na světlo. To jsou právě ony ideály, o nichž věřil, že neumírají, ale že také neumírají to, co na nich a z nich vyrůstá. Tato jeho víra živila jeho nástupce a oživuje nás dodnes. Její silou hnán nastoupil český národ na cestu těžkého zápasu o nový sociální a mravně-spoločenský řád v Evropě i o svou svobodu. Zápas, jak víme, se jednu chvíli změnil v boj o holý život, ale i tenkrát bylo vítězství jisté, protože rostlo z pevného politického základu a z čistoty mravních a duchovních prostředků, jak je určil Masaryk.

Příchod Masarykův do Prahy r. 1882 znamená konec stagnace, do které se národ po smrti Palackého dostal. A zde také začíná osvoboditelské dílo T. G. M., který si především předsevzal dokončit a dovršit slavný úkol Havlíčkův, revoluci hlav a srdcí. Znamenalo to upravit českého člověka pro reálný život, dát mu cenu života, jeho důležitost i krásu. A proto svým úsilím vedl zjevně i nenápadně k tomu, aby každý hledal naplnění svého života, jeho cíl, aby se snažil o vnitřní svůj klid a vyrovnanost cestou dělné lásky a sebevzdělání. Učil překonávat trud a tíhu života, rozumově hledat svou spokojenost a připravovat ji druhým, nikoliv pudově. Takto umocněná lidskost povede k zlepšení sociálního řádu ve společnosti.

A tohoto zlepšení se především musí dostat těm, kteří jsou vlastními tvůrci blahobytu určitých vrstev společenských, ale sami z toho blahobytu nemají nic nebo jen odpadky — dělníku a malému rolníku. Tak rázem stanul Masaryk v čele sociálního hnutí a to podložil upřímnou demokracií, ve které viděl vedle humanity další cíl veškerého života.

Neměně vzácným jeho dalším odkazem je smysl pro spravedlnost a boží řád na zemi. Správně tvrdil, že tento řád nám na světě neuskuteční Bůh. Na to jsou právě povolání lidé, kteří si však musí zvykat konat všechno tak, jako by Bůh a jeho věčnost se na ně dívala. Se zorným úhlem věčnosti souvisí Masarykův smysl pro pravdu, ale ne jen pravdu v slovech, nýbrž i v činech, úmyslech a jednání. Neboť společnost jeho doby byla zvyklá na povrchnost, fráze, faleš, nešla k důkazům, nechtěla se přesvědčit. Bylo tak krásné a pohodlné žít z toho, co tu bylo, ať to bylo pravdivé či nikoliv. Toto nebezpečné hledisko měšťáckých vrstev počal Masaryk bořit svými slavnými, těžkými, dnes všeobecně známými boji, z nichž vyšel vždy jako vznešený mravní vítěz. Již za prvé světové války poznal a po ní si stále jasněji uvědomoval, že Evropa se octla v zoufalé krizi, ze které bude moci být vyvedena jen velkým zásahem. Zda tušil, že se tak stane krvavou lázní druhé světové války?

Masaryk se hluboce skláněl před sebeobětováním a sám se mu nikdy nevyhýbal. Oběť Husova mu byla popudem, aby ve svém snažení navázal na tu dobu českých dějin, která dala trpčícímu lidstvu lepší názor na člověka, která zdůraznila pokrok, svobodu, spravedlnost a pravdu. Nebyl pro revoluci stůj co stůj, ale sám do ní první šel, když ji bylo potřeba.

Všecky názory a práce byly u Masaryka v takové příčinné spojitosti, že nic jiného z nich nemohlo vzejít než 28. říjen 1918. Tím dnem začal si lid sám sobě vládnout, jak ho tomu učil Masaryk, a brzy se poznalo — a dnes je to zvláště patrné —, že český člověk, má-li být člověkem Masarykovým, musí vstoupit do začarovaného kola věčné drobné i velké práce*), těžké a odpovědné a mnohdy nemilé, ale vždycky bohaté na své důsledky.

Ve chvíli, kdy humanitní, pracovní a mravní zásady Masarykovy počaly být hanebně napadány světem tmy a zpátečnictví, veliký náš myslitel vrací se v náruč boží. Snad jeho smrt měla být protestem, snad ohnivým slovem do svědomí světa. Ale ten přesto vstoupil na cestu, s níž vyšel hrůzně pochroumán a mravně potřísněn. V tomto zápase náš národ šel s čistým štítem vpřed. Byla to pavéza, kterou se kdysi kryl sám Masaryk, jehož sláva a nesmrtelnost je právě v tom, že svůj čistý štít se nebál svému národu světit.

Dr. Jindř. Flégl

*) K této drobné práci především náleží i práce ochotnická. (Pozn. red.)

J. K. TYL
† 1856

I. sjezd československého ochotnictva

svolává na neděli dne 10. listopadu 1946 do Smetanovy síně Obecního domu hl. města Prahy

ÚSTŘEDNÍ VÝBOR ČESKOSLOV.
OCHOTNICTVA (ÚMDOČ a ÚSOD).

Naléhavě upozorňujeme na zvláštní přílohu, do tohoto čísla našeho listu vloženou a na vážnou výzvu, v ní obsaženou, která nesmí být ani jediným z našich uvědomělých členů přehlédnuta a nesplněna.

Předběžný pořad slavn. festivalu a sjezdu čs. ochotnictva ve dnech 10. až 17. XI. 1946 v Praze:

9. listopadu: Vítání příjizdějících účastníků sjezdu.
9. listopadu: Prátelský večer účastníků sjezdu.
10. listopadu: V 9 hodin zahájení I. sjezdu čs. ochotnictva Ústředním výborem čs. ochotnictva ve Smetanově síni Obecního domu hl. města Prahy.
10. listopadu večer Karel Čapek: „Matka“, sehraje divadelní spolek K. H. Mácha z Litoměřic (I.).
11. listopadu večer Zdeněk Němeček: „Rukopis času“, sehraje Spolek divadelních ochotníků „Tyl“ z Přerova (II.).
12. listopadu večer Fr. Sokol-Tůma: „Gorali“, sehraje Divadelní sdružení Fr. Sokola-Tůmy z Ostravy (III.).
13. listopadu večer Josef Gregor-Tajovský: „Statky-zmátky“, sehraje Slovenský spevokol z Turčianského Sv. Martina (IV.).
14. listopadu večer Juraj Kubščan: „Náš statok“, sehraje Divadelní skupina „Domowina“ z Budyšína (Lužice) - (V.).
15. listopadu večer Alois Jirásek: „Gero“, sehraje soubor vybraných ochotníků ze zemí českých (VI.).
16. listopadu večer Alois Jirásek: „Gero“ (VII.).
17. listopadu: V 9 hodin slavnostní valná schůze ÚMDOČ ve velkém sále městské knihovny hlav. města Prahy v Praze I.

Na festivalový týden se připravují tyto podniky:

prohlídka divadel: Národního, Vinohradského, Divadla 5. května a divadla v Karlíně,

prohlídka filmových atelierů na Barandově,

návštěva pražského hradu a hold čs. ochotnictva prezidentu republiky, návštěva ochotnické výstavy, okružní jízdy Prahou autokarem, návštěva uměleckých výstav a muzeí.

První Shakespeare v českém jazyce.

(Jubilejní glosa.)

Dr. Klementa Rektorisová

Sto šedesát let je tomu letos, co se v naší dramaturgii projevilo první úsilí, sblížit velkého anglického dramatika doby alžbětinské s českým čtenářem i divákem. První podnět k tomu dali čeští osvícenci Karel Hynek Thám, Josef Jakub Tandler a Prokop Šedivý. Thám měl z nich největší rozhled po současném divadelním dění ve světě a sledoval pozorně úspěch Shakespeareových her u soušedních i pražských Němců. Přímou se seznámil se Shakespeareem v Nosticově divadle a zatoužil sblížit také české obecenstvo s mistrem dramatu, jenž „ve skládání činoher smutných, rekovných nad všechny skladatele vynikl a je převyšil, nesmrtelnou sobě u potomstva způsobiv slávu“.

Jenže Shakespeare se tehdy hrál v úpravách ne právě šťastných a vkusných, jako bylo přepracování Wielandova překladu Macbetha z pera pražského herce F. J. Fischera. Tuto jediné známou a v Praze snadno dostupnou úpravu si zvolil Thám k překladu do češtiny a vydal jej koncem r. 1786. Byl to čin záslužný z několika důvodů. Především český Shakespeare byl prvním příspěvkem k repertoaru vyšší úrovně. Dále měl sloužit mladým autorům za vzor velké tragedie a seznámit české obecenstvo s velkým básníkem.

Významnější, než samotný překlad, který byl proveden ve spěchu a nepřesně, je Thámová předmluva k Macbethu. Je to vlastně první česká estetika dramatické tvorby. Obsírně se v ní pojednává o výchovném a mravním účelu vážného dramatu, které obcerstvuje mysl, vyjasňuje rozum, vzdělává a zušlechťuje srdce a mrav. Předvedení povah, zvyků, náruživostí a činů lidských jest přípravou k etnosti a výstrahou před neřestí. A čím je živější, tím je účinnější. Účelem „řádné hry divací“ jest „ctnost vždy velebiti a nepravost v posměch a mrzkost uváděti“.

Thám tedy rozšiřuje původní jazykově vlastenecký a politicky buditelský program českého divadla o nové stránky: „Každý zajisté, znaje veškeren národ český, dosvědčiti musí, že provozování her v jazyce vlasteneckém nejen k rozšíření a zvelebení jazyka, nýbrž též k osvětlení a vzdělání národa nemnoho přispívá.“

K dosavadním požadavkům, aby hry sloužily vlastenecké a kulturní obrodě, k zušlechťení jazyka přistupuje tedy v Thámově theoretické dramaturgii požadavek, přesahující starou praxi, totiž požadavek přísné ethické a estetické hodnoty. Nejen sloužit vlasti a vzdělávat vrstvy národa, jež „v osvětleném tomto století mnohého ještě k osvětlení zapotřebí mají,“ ale objevovat u velkých autorů také zákony dramatické tvorby a učit se od nich „vznešenému umění.“

Thám založil svou teorii dramatu na Shakespeareovi, nečině si nároků státi se sám českým Shakespeareem, vtělil své teorie v samostatný pokus dramatický, ačkoliv byl jinak plodným dodavatelem českého divadla spolu se svým bratrem, nešťastným Dr. Václavem Thámem.

Po Thámově Macbethu brzy následovaly další překlady ze Shakespeara: Tandlerův Hamlet, Šedivého Král Lear a Šiesslerův Romeo a Julie. Příznačné je, že se čeští překladatelé rozhodovali vesměs pro tragedie. Uvádějíce do Čech tragického Shakespeara, bezděčně již připravovali vstup světovému výboji romantického básnictví, který si v době Thámově razil cestu racionalistickou Evropou.

Poslední představení Macbetha na pražském Národním divadle má také významné místo v historii českého divadla. V tomto představení jsme se na několik let rozloučili se shakespearovskými tragickými postavami. Z režie i z hereckého podání jasně hovořilo české vědomí, že byla právě nastolena neomezená vláda násilí a pýchy, a víra, že zlo zajde na své vlastní zločiny.

Kritika a ochotnické divadlo.

Frant. Petřík

(Dokončení.)

Dobry a řádný herec dovede upřímnou radu posudkáře pochopit, přemýšlí o ní a je i rád, že ho někdo upozornil na vadu, o které by sám nikdy třeba nevěděl. Máme však také ješitné a urážlivé herce, kteří po nepříznivém posudku ihned začnou se starou a otřepanou písničkou, že jim posudkář bere chuť k práci. Tu by byla pouze jediná rada: Takový ochotník ať pěkně nechá divadlo na pokoji. Jak se chce potom podrobiti vůli režiséra, jak předstoupiti před naplněné hlediště, když posudek mu bere chuť k práci? Divadlo potřebuje nebojácných a opravdových lidí. Bolestínekové a netýkavky ať pěkně zůstanou doma za pecí. Je nesmyslné, aby posudkář se ohlížel na různé druhy scén a na různé druhy herců. Zákony platí také pro všechny občany stejně, proč zrovna při divadle by se měl brát na něho ohled?

Může se státi, že dva lidé mají o hře různé názory a každý by napsal jiný posudek, ale přec jsou určité zásadní věci, kde jejich názory a posudky se musí úplně shodovati. Tak třeba některý režisér bude hráti „Vojnarku“ v dobových oblecích a jiný v dnešních oblecích a nebude to chyba. Kde je nařízení, že „Vojnarka“ se musí hráti v krojích? Což příhoda, o kterou jde, nemůže se státi dnes, kterýkoliv den, v kterékoliv vesnici? Je však jiná věc: Hraje se třeba veliká hra „Jan Roháč“. Krásná scéna, skvostný trůn, plno dvořanů na jevišti. Přijde král a nemůže se za nic na světě dostati na trůn pro špatně zrestažené komparsy a celá část hry, která měla býti na trůně, odehrává se v popředí jeviště. Může přijíti třeba tisíc posudkářů a každý musí uznati, že tohle nebylo správné. To je zásadní věc, na které se všichni posudkáři musí shodnout.

Někdy se také stává, že herci, kteří hrají posudkem uražené, napíší odpověď na posudek nebo repliku. Psáti repliku na dobrý posudek herci, kteří ve hře účinkovali, je anomalie: Neříkám, že by nemusila být dobrá, ale málokterá replika bývá slušná. Obyčejně je to obraz zloby, uražená ješitnost, hrubost a vulgárnost. Již Kellington a Marryl napsali v jedné divadelní hře zajímavou věc o tom: „Hrubosti nejsou důkazy. Hrubosti znamenají jen vnitřní slabost.“ Je zajímavé, že veliké scény a umělecká divadla nepíší replik i na hodně břitké posudky, ale právě nejposlednější společnosti se špatnou úrovní píší na každý posudek repliku, která nebývá sama o sobě nejlepší vísitkou spolku. Je pravda, že každý napadený se brání, ale právě to, jak a čím se brání, je rozhodující.

Posudek je vždy takový, jakým jej posuzování přijímají. Ve všem, i když se věc týká přímo naší osoby, hledíme vždy jen lepší stránky a dobré úmysly, nepodezírejme, neboť tím škodíme především sami sobě. Je pravda, že bez některých posudků bychom se obešli, protože ně-

O. E. Lesk („Kliepera“, Chlumeck n. Cidl.) v roli Myrtilly Vrchlického trilogie „Hippodamie“ (I. díl „Náměluvy Pelopovy“).

který posudkář píše všechny posudky na jedno kopyto, samá chvála a zase chvála, aby prý nenarazil. Uznejme však, kde by byla dnes největší divadla a nejlepší herci, kdyby nebylo veřejných posudků, kdyby nebyli prošli perným křtem kritiky.

Dnes je nutno všechno posuzovati a o všem říci své mínění. Proč zrovna by se nemělo posuzovati divadlo? Posudek je pro divadlo tak důležitý, jako sůl na chléb. Mnohdy bývá posudkář skutečnou štikou mezi línými kapry. Proto se dává štika do rybníka, aby kapři neshnili! Různé ty staré předsudky se, žel bohu, dosud uchovávají hlavně na vesnicích. Znáám případ, kde spolek veřejně prohlásil před představením, že nezačnou hráti, dokud pan X. Y. neodejde, neboť prý by jim dal kritiku. Města a větší obce začínají plně chápati veliký význam posudků.

Posudky mají značný informační i výchovný význam jak pro herce, tak i pro režiséry. Herec poznává své slabé stránky a svědomitý se jich hledí vyvarovati, režisér poznává zase rozbor a ocenění hry. Dovídá se, která hra je dobrá a která méně dobrá. V dnešním nadbytku divadelní literatury je nezbytně třeba poukázati na dobré věci a tepati brak. Dobrý posudkář dovede říci i velmi pernou pravdu do očí. Zprvu to bývá nepříjemné jako hořký lék, později však poznáme blahodárný účinek. Posudkář nemusí dnes „bráti všechny možné ohledy“, jak se mnohdy říkalo. Ochotnické divadlo již dávno není nemluvnětem v plenkách, se kterým by bylo třeba se mazlit, ale je již velikou kulturní složkou. Cesta k dobrému ochotnickému výkonu bez posuzování je

vůbec nemožná. Od chyby se učíme a na základě posudků zdokonalujeme herecký výkon.

Tvrdivá se, že vedle režiséra je posudkář nej-povolanějším budovatelem ochotnického divadla,

proto by na řádném představení neměl chybět. Ochotnické divadlo potřebuje posudkářů pří-mých, nebojácných, kteří mají na mysli jeho vzrůst a snahu o lepší a krásnější divadlo.

Pražská divadla v červnu a v červenci 1946.

Jiří Jesenius

Dne 14. července uzavřely se opony posledních divadel a tím se zakončila první sezona, která zůstala velmi mnoho dlužna slibům z července loňského roku. Nesplnila se řada krásných námětů včetně specialisace divadel, řízené dramaturgie, organizace návštěv, nesplnil se ani tak dlouho slibovaný divadelní zákon. Všechny tyto plány zůstaly jen na papíře a v hlavách navrhovatelů. Podle zpráv denního tisku mělo být překročeno k nové úpravě divadelních poměrů, podniknuty značné změny a přesuny. Bylo by však záhodno, aby to byly změny definitivní a aby zavládl v divadelnictví již jednou pořádek a klid tak potřebný umělecké práci, který by zajistil existenci divadelním pracovníkům a obecnstvu skutečně hodnotný umělecký zážitek. Obecnost by se pak jistě vrátilo opět do divadel, která v nejtěžších chvílích našeho národa byla vždy jeho oporou, a zmizely by tak stíznosti na malé návštěvy a poloprázdná hlediště. K tomu ovšem musí přispěti naše povolaná kritika, která s naprostou svědomitostí musí sledovati činnost divadel bez postranních osobních a politických zájmů, vedena jediným zájmem, aby naše československé divadelnictví bylo opět jedním z nejlepších. Věřím, že při dobré vůli na všech stranách se tak jistě stane.

V měsíci červnu bylo v pražských divadlech 11 premier, v červenci 1. Národní divadlo nastudovalo znovu poslední dokončené operní dílo Bedřicha Smetany „Čertova stěna“, které provedlo v neděli 2. června a A. Dvořákovu za okupace zakázanou operu „Jakobín“ (4. VII.).

Stavovské divadlo mělo 2 premiery: 8. června závažnou hru Jeana Anouilha „Kruté štěstí“, která se stala v režii Karla Dostala a mimořádným výkonem Vlasty Fabiánové nejlepší premierou právě ukončené sezony, a 19. června anglickou konver-sačku Terence Rattigana „Světelnou cestou“ ze života kolem anglického le-tiště za války.

Městské divadlo uvedlo 15. června hru Georgea Neveuxe „Theseus mořeplavcem“, jakousi obdobu jeho dřívější hry „Julie aneb Snář“, hranou svého času ve Stavovském divadle.

Realistické divadlo zařadilo do svého repertoaru na konec sezony zábavnou frašku u nás již známého amerického autora George S. Kauf-manna „Přišel na večeri“, v níž hlavní úlohy vytvořil populární Jan Werich. „D 46“ zakončilo sezonu hrou špa-nělského klasického autora Frederica Garcia Lorca „Plaňka“ o bezdětné že-ně, která po marných obětech a roz-loučení s milovaným chlapcem zabije

svého sobeckého a nemilovaného muže. Hru, jejíž premiéra byla 18. června, na-studoval E. F. Burian.

„Divadlo 5. května“ provedlo 1. června líbivou operu G. Pucciniho „Madame Butterfly“ s Jarmilou Pecho-vou v titulní úloze.

Malá scéna našla pro svůj re-pertoir silné drama Karla Beniška „Arabská devítka“, v němž se řeší otázka, zda má věda právo předchá-zeti vývoj přírody, když si neví se svým nálezem rady. Hru, mocně působící, provedla po prvé 7. VI. Ve čtvrtek 20. VI. uvedla rozkošnou hříčku E. Labi-che „Pan Perichon na cestách“, zná-mou již z provedení „Komorvadla“.

„Disk“ svou premierou představil ke konci školního roku posluchače dra-matické konservatoře v aktovce A. P. Čechova „Medvěd“ a v Moliérových „Směšných precioskách“ 12. června.

Divadlo mladých pionýrů propůjčilo svoje jeviště „Ruskému dra-matickému kolektivu Maxim Gorkij“ k další premiéře 24. VI. Provedena by-la komedie známého ruského autora Konstantina Simonova „Tak bude“, celkem rozvláčně a dramaticky neúčín-ně o důstojníkovi Rudé armády, který za války ztratí rodinu a vrací se do svého bývalého bytu, obsazeného novými nájemníky, aby se tam znovu za-miloval.

Vztah gesta ke slovu.

J. Hanuš, Slaný

Na divadelních školách ÚMDOČ I. stupně je jako samostatný předmět zaveden „Jevištní pohyb“. Osnovy tohoto předmětu praví: „Základním požadavkem našeho pohybu na jevišti je přirozenost a nenucenost. Pohyb musí být odůvodněn smyslem slov a situace. Gestem slovo nevykládáme.“

Cituji doslovně, neboť je to velmi hezky a vy-stižně řečeno. Přednášel jsem na toto téma na školách I. stupně na Slánsku a Lounsku mnohokrát a tak leccos člověku při tom zatane na mysli a donutí ho o tom přemýšlet. Základním požadavkem skutečně je, aby naše pohyby na jevišti byly nenucené a přirozené. Jak tomuto základnímu požadavku vyhovíme, bude — myslím — záviseti také hodně na praxi a zkušenostech. Zvláště jejich nenucenost bude zkušenostmi stoupat. S přirozeností gesta to bude již horší.

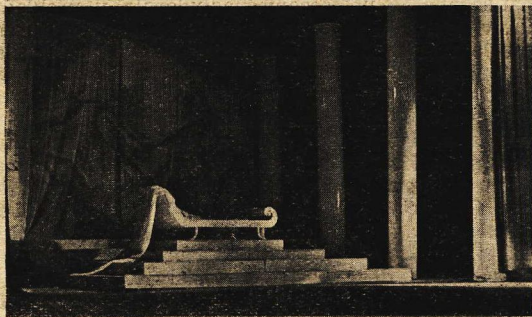
Nesmíme zapomínat, že všechen život na jevišti je zkratkou života skutečného a předvádě-ný úsek života že je sám o sobě výjimečný a už tím od normálního odlišný, přehnaný. To nese už s sebou, že i herec si počíná vždy odlišně od počínání všedního života, tedy i gesto bude vždycky přirozenosti trochu nadnesené. Vyhnout se to-

mu nelze. Úplný „civilismus“ se na jeviště přenést nedá, a není to ani žádoucí. Někde dokonce se neobejdeme bez stylisace a pathosu — jak slova, tak i gesta. Ale i tu můžeme vlastně mluvit o gestu přirozeném, poněvadž to vyžaduje styl hry a gesto civilní by tu bylo nepřirozené.

Nejvíce mne zaujala poslední slova: Gestem slovo nevykládáme — a jejich platnost mi byla sporná. Ať už měli přátelé, kteří tuto větu razili, cokoliv na mysli, stojí za to o ní přemýšlet:

Říkají-li „gestem nevykládáme slovo,“ nemají jistě na mysli jednotlivé slovo, nýbrž větu. Alespoň se tak domnívám, neboť slovo samo o sobě svojí kusostí nemůže nésti myšlenku. Nositelem — lépe řečeno — vyjadřovacím prostředkem myšlenky je celá věta. Říkám to proto, abych vyloučil nedorozumění. Za tímž účelem řekněme, co budeme rozumět pod slovem gesto: Nejen pohyb rukou, ale jakýkoliv pohyb, posunek, ať hlavou, tělem, rameny, nohou, očima atd., který nezbytně slovo doprovází.

Tedy: Myšlenku vyjadřuje věta (alespoň z části). To je celek, kterému se podřizují 3 jeho části: Slovo, hlasové zabarvení a gesto. Mně se zdá, že při nejlepší vůli slovo

Ukázka scény s promítaným obrazem.

Scénická výprava: O. E. Lesk

Letní měsíce na moravských scénách profesionálních.

Antonín Skála

Přihlédneme-li k dnešní skutečnosti, že až dosud v žádném odborném časopise není registrována a kriticky hodnocena dramatická literatura (jako tomu na příklad bylo v divadelním repertoaru, který vydával po sedm let MLÚ v Praze), ale že není také — kromě našeho měsíčníku — v periodickém tisku zaznamenáván repertoar krajových scén, jehož přehled je vlastně významným kultur. programem jednotlivých pracovních divadelních oblastí, pokládáme za svou samozřejmou povinnost, abychom jako list, který se snaží sledovat všechno divadelní dění u nás, tyto poučné přehledy o scénách profesionálních soustavně zaznamenávali.

Na poradě divadelních pracovníků v Hronově bylo řečeno, že ochotníci mají připravovat a kypřit půdu pro krajové scény profesionální. Proto jejich program se má navzájem doplňovat, aby výstavba národní kultury divadlem profesionálním i ochotnickým se oboustranně ucelovala a aby tak obě tyto kulturní složky přispívaly podstatně k socialisaci duchovních hodnot v národě.

Národní divadlo v Brně ve své Mahenově činohře v letním období studijní tempo pracovně ještě zmnožilo. Vedle taneční veselohry „Bohatá nevěsta“ (E. Pětrov-V. Katajev-J. If, upravil a nastudoval Milan Pásek podle překl. Zd. Hanzové) byla to rozpuštělá komedie E. Labiche „Slaměný klobouk“ a oblíbená anglická fraška Noela Cowarda „Rozmarný duch“ (režisér O. Linhart), po druhé pak Molière zhudebněnou komedí

„Ztřeštěnec“, které dobře zapadly do let. období. K oslavám osvobození Brna nastudovalo divadlo Simonovo drama „Ruští lidé“ a k Husovu výročí Tylovu historickou hru „Jan Hus“ podle úpravy J. Honzla. Sezona byla uzavřena francouzskou hrou Jeana Anouilha „Tereza“ (nastudoval Vl. Vozák). V celku můžeme říci, že po stránce dramaturgické Národní divadlo brněnské se snaží hledat svoji uměleckou linii.

Svobodné divadlo v Brně v jarních měsících mělo premiéru historické komedie Rud. Waltera „Panna Dačického trest a kšaft“, kterou nastudoval a titulní roli vytvořil sám autor. Je to hra, k níž se brzy obrátí se zájmem naší ochotníci, neboť nám uvádí útočného ironika Dačického jako muže, zmoudřelého životními zkušenostmi a nebojácného českého vlastence. Letní sezonu uzavíralo provede-

gestem ani vykládati nemůžeme, neboť jsou to prvky rovnocenné. Teprve spojením těchto dvou a přidáním správné tóniny melodie věty můžeme dospět k nejdokonalejší možné formě sdělení myšlenky. Tedy nevykládáme slovo gestem, nýbrž gestem doprovázíme slovo-myšlenku, abychom jí podali v plné barvě a slovům pomohli. Pokusím se dokázat, že tu jde skutečně o partnerry rovnocenné.

Jako příklad si vezměme třeba jednoslovnou větu: „Nevím“. Záleží ovšem na situaci, ve které ji používáme. Podle toho se řídí gesto. Bude situace, kde ji budeme moci vyslovit bez gesta, ale bude také situace, kdy ji doprovodíme zavrtěním hlavy, nebo pozvednutím ramen, nebo skloněním hlavy k ramenu, nebo pozvednutím ramen a skloněním hlavy atd. A konečně nastane také moment, kdy promluví jen gestem beze slova. Vidíte celou stupnici a každý případ můžeme jako správný obhájit, je-li situací příležitý. Nikdo z nás se neodvážá tvrdit, že vždycky stačí vyslovit samotné „Nevím“ anebo že vždycky stačí jen gesto. Mnohdy poví samotné slovo bez gesta více, jindy zase samotné gesto. Dejme si příklad: Odpovím-li na dotaz jen slovem „nevím“, dokonce ještě úsečně vysloveným, dávám znát, že celá věc mi je nepříjemná a nemám příliš chuti o tom hovořit nebo že jsem podrážděný a bude tedy pro

tazatele vhodnější odložit dotaz na jindy. Bude-li někde referovat, jak u mne s dotazem pochodil, neopomene tón, jakým jsem to slovo řekl, podtrhnout a jistě neřekne, že jsem mu to slovo řekl, ale řekne, že jsem na něj vyštěkl, nebo se na něj utrl a pod.

Jestliže v jiné situaci odpovídám „Nevím“ klidně, bez gesta (snad při jiné práci), zase tu vynikne moje neúčast na věci — slovem: Odpověď bez gesta je k věci vlažná; bez většního vnitřního vztahu. Odpovídám-li nejen slovem, ale i gestem, je zřejmé, že mne věc více zajímá, zaměstnává, nebo dokonce hodně zaměstnává, i když tu odpovídám větou, která k problému nic neříká. Zkuste si sami vyslovit „Nevím“ s pokrčením ramen a se sklonem hlavy a ucítíte, že ta odpověď je plnější, má mnohem více účasti, než samotné slovo. Stejně kusá a bez účasti je odpověď jen gestem. Ale jsou případy, kdy je výmluvnější než slovo. Představte si, že se vás — řekněme jako divadelní autority — někdo zeptá, co říkáte tomu a tomu představení a vy jen mávnete rukou a řeknete: „Pojedeš zítra do Prahy?“

Myslím, že se mi podařilo prokázat, že gesto je rovnocenné slovu (větě) a že v některých případech tyto dva partneři dokonce jeden druhého notně převyšují, což zvláště u gesta někdy překvapí. Mohli bychom si to ještě dokázat na mno-

ni Haškovy satiry ve scénickém zpracování Fr. Klinky „Dobrý voják Švejk“, v němž za plného léta v brněnském Typosu hrál stěžejní úlohu Frant. Klika, ředitel Hanáckého divadla, s mimořádným úspěchem. Komédie byla přenesena ještě na počátek nové sezony. Svobodné divadlo se ve svých těsných pracovních poměrech snažilo připravit — třeba za nevděku svého obecnictva — dobrý a vzestupný repertoar, který byl doplňkem ostatních scén brněnských.

Městské divadlo v Olomouci překvapilo v jarním období premiérou Sofoklovy antické tragédie „Král

Oidipus“, kterou v překl. Ferd. Stiebitze nastudoval Rud. Kulhánek. Také Maupassantova zdramatisovaná „Kulička“ se tu objevila v překladu a úpravě Ot. Nováčka podle scénického zpracování Oskara Météniera. Z klasické tvorby světové připravilo divadlo Shakespearovo „Jak se vám líbí“ v dramaturgické úpravě a režii Julia Lebla se scénickou hudbou Iši Krejčího. Závěrečnou premiérou olomouckého divadla bylo drama G. Preissové „Gazdina roba“. Menší počet činoherních premiér svědčí o tom, že divadlo se musí po celou sezonu dělit o budovu s operou.

Zemské divadlo v (Moravské) Ostravě od dubna do konce sezony nastudovalo v překladu a za režie Otty Haase pro naši republiku pozoruhodnou novinku, čtyřaktovou hru „Stařík“ od Maxima Gorkého, což bylo divadelní událostí. Z původní dramatické tvorby zase podle Honzlovy úpravy byla provedena jako slavnostní představení Tylova historická hra „Jan Hus“. Langrova komedie „Obrácení Ferdyše Pištory“ a anglická fraška „Duchové na zemi“ od Noela Cowarda v režii O. Haase uzavíraly letní sezonu divadla. (Dokonč. příště.)

1846

Jan Vondráček (Pokračování.)

Horáždovice.

Tylova čtyřaktová činohra se zpěvy „Paní Marjánka, matka pluku“, která se po své premiéře (9. března 1845 v divadle v Růžové ulici) rozlétna po Čechách, jak jsem se již zmínil a všechny ochotnické družiny nadchla, dávana byla 1. března 1846 i v Horáždovicích. Jako všude, i zde přivedla do divadla veliké množství lidí z města i z okolí a její zdařilé provedení všechny uspokojilo. Za to méně nadšení byli horáždovičtí občané, když v témže měsíci (29. března) dávali ochotníci německý kus („Menschenhass und Reue“). Z měšťanstva nebyl v divadle ani jeden

a tím se dokázalo, že se v českém městě má hráti česky a páni ochotníci dostali na pamětnou.

Chybu svou napravili 18. dubna (1846) při slavnostním představení na počest narozenin krále Ferdinanda, kterážto příležitost, jako všude, i v Horáždovicích byla okazale slavena. Divadlo bylo „zdobně“ osvětleno, panna Rotová přednášela případný proslov, ředitel kůru Josef Ševčík nacvičil Jelenův sbor „Českých manův zpěv“ a ochotníci předvedli jednoakt. frašku „Žlutá zimnice“, kterou z němčiny přeložil J. N. Štěpánek.

Všichni přítomní se toho večera dobře bavili a radostí plesali.

ha příkladech jiných, ale spokojme se s těmito, neboť to, co jsem ukázal na větě o jednom slově „Nevím“, lze dokázat o každé větě. Je jasné, že spojením faktorů se jasnost situace umocňuje.

Gesto je tedy výmluvné a zasluhuje stejné pečlivého studia jako slovo. Nezapomínejme, že gesto je cosi mezinárodního. Je všeobecně lidské, že souhlas dáváme najevo kýváním hlavy, nesouhlas vrtěním. Ale nejen tyto pohyby mají všeobecně ustálený význam. Je jich celá řada: na př. pokrčení ramen ve významu „nevím“, vztyčený a vpřed a vzad kmitající ukazovák chápeme jako pohružku, mávání rukou chápe každý příslušník každého národa jako odmítání atd. a přece není možno tvrdit, že byla tato gesta někde — řekněme na nějaké mezinárodní konferenci — umluvena. Kde se tedy bere ta souhlasnost významu u všech národů? Bude mít nějaký společný kořínek, čistě lidský, neboť přerěkne-li se Francouz, nebo Čech, nebo Rus, nebo uklouzne-li mu nevhodné slovo, každý z nich zamíří rukou k ústům a když už toto slovo uklouzlo, ještě rukou před ústy zamává. Na tomto gestu vidíme, že jaksi dodatečně se snaží rukou zabránit slovu, aby nevyšlo z úst a když už vyšlo, odhání a rozhání je. Gesto je tedy buď symbol, nebo ilustrace řeči, nebo zkratka. Ukažme si to na příkladech!

Jako první si vezmeme třeba mávnutí rukou.

Nemáváme náhodou při některých větách, nemáváme stejně při stejných či podobných větách a máváme rukou všichni podobně (ne-li stejně) ve stejných situacích. Říkáme-li třeba větičky: „Ale kdež. Kdepak“ nebo svolujeme-li větou: „Tak si to vezmi“ a pod., doprovázíme je mírným mávnutím ruky dlaní dopředu. Vidíte. Změňte tu podrobnost a mávněte rukou hřbetem dopředu. Úplně nevhodné gesto, znamenající něco jiného, přiléhající úplně k jiné situaci. Důkaz, že gesto není nic náhodného.

Když mi někdo říká něco o někom, od něhož se nelze nic jiného nadíti, nebo co ani slyšeti nechci, odbudu to prostým mávnutím ruky. Tím jsem vyjádřil větu: „Dej mi s tím pokoj“ a to výmluvněji, než větou, neboť pouhým gestem zvýším hodnotu toho: Víím, znám, předem zamítám. Odháním to od sebe stejným pohybem, jako odháním dotěrný hmyz. Vezměte si další možné obměny tohoto gesta: Takové mírné, pomalé mávnutí odhání něco, co mne příliš nesužuje a neohrožuje, takového komára. Avšak čím prudší a delší mávnutí (nebo rychlejší, třepotavé), tím větší vnitřní vzruch, čili záležitost je důležitější, hlouběji se mne dotýká. Jindy nějakou choulostivou věc odháním oběma rukama od hlavy — a všechny tyto pohyby připomínají odhánění hmyzu, který na moji hlavu dotírá. (Dokonč.)

Hradec Králové.

Ochotnické divadlo české mělo v Hradci Králové svou starou tradici ještě z dob, kdy tam v letech dvacátých a dalších působili profesori V. K. Klicpera a J. Chmela, oba horliví vlastenci. A právě v pondělí 2. března 1846 loučili se hradečtí ochotníci se svým největším příznivcem Klicperou. Připravili divadelní představení, při němž provedli činohru v 5 jednáních „Uhlířka“ od zmíněného prof. Klicpery.

Před hrou byl proslav, složený od vděčných přátel Klicperových na rozloučenou a přednesený jedním ze žáků gymnasia, na němž dlouhá léta Klicpera působil. Pak následovala hra, jejíž všechny role, Kláry (uhlířky), Růženy, Pavlíka, plukovníka i vrchníka byly v rukou nejlepších ochotníků. Zvláště dojmala titulní role, kterou podala její představitelka nejen s dokonalou rutinou hereckou, ale i jemností přednesu a s plným procítěním.

Návštěva byla velmi hojná. Přišli ctitelé a přátelé Klicperovi, všichni vlastenci z města a okolí a také oficiální hosté, krajský hejtmán a guberniální rada baron Mecsry, královéhradecký biskup a jejich družiny. Byl to utěšený večer a v srdcích vlastenců zanechal dlouhou blahou vzpomínku.

Příštího dne pak, 3. března 1846, uspořádán byl studujícími gymnasia na počest Klicperovu o osmé hodině večerní slavnostní průvod s pochodněmi. Vyšel od Slezské brány a bral se za doprovodu vojenské hudby k obydlí ředitele (prefekta) gymnasia, u něhož byl Klicpera jako oslavenec dne

hostem. Tam se průvod zastavil a vojenská hudba uspořádala večerní koncert při „plynném ohni“ a za nadšeného jásotu hojně shromážděného obecnstva, zvláště studentů.

Dlouho bylo hráno. Pak se průvod s hudbou a se zapálenými pochodněmi vrátil opět k Slezské bráně. Po cestě se zastavil před obydlím Klicperovým, provolal mu slávu a hudba zahrála tklivé loučení.

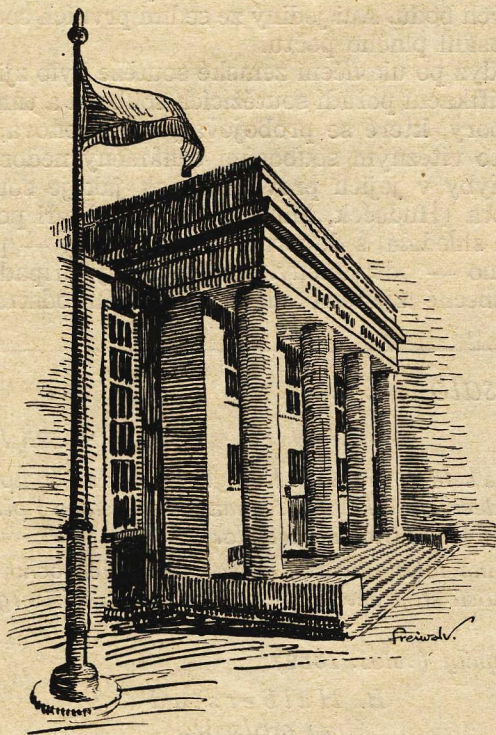
Repertoiru Klicperovu zůstali hradečtí ochotníci stále věrní. Hned příštího měsíce, v pondělí 13. dubna 1846 provozovali k dobročinnému účelu dvě veseloherní aktovky: „Dobré jitro“ a frašku „Rohovín čtverrohý“, ve které je tak rozmarně vykreslen nadutý měšťanosta Rohovín, obmezený sudí a hloupý representant Lelék. Představení působilo radostným dojmem na všechny přítomné a přineslo prospěch i účelu, pro něž bylo hráno.

Hradečtí ochotníci měli účast, ať přímou nebo nepřímou, také na všech ostatních kulturních podnikcích, tehdy v Hradci Králové pořádaných. Jistěže, když 26. února 1846 uspořádán byl v městském kasině koncert houslisty Josefa Herziga, o němž byla již zmínka ve zprávě z Dobrušky, a zpívány byly arie ze zpěvohry „Alessandro Stradella“ a dueto ze zpěvohry „Lucrecia Borgia“, nechyběli při tom ochotníci.

Podobně když 20. června 1846 „držána byla“ velká hudební a pěvecká akademie ve prospěch pohořelých ve Skalici, při níž účinkovalo na 150 zpěváků a hudebníků, měli vynikající účast domácí i okolní ochotníci.

XVI. JIRÁSKUV HRONOV

Ministr školství a osvěty o ochotnictvu.

Univ. prof. Dr. Jar. Stránský při svém veřejném projevu 25. srpna na náměstí hronovském prohlásil:

K letošní příležitosti ušlechtilého hronovského soutěžení ochotnických společností chtěl bych říci jen několik slov. Náhodou se mi dostává možnost k těmto slovům právě v předvečer dne, kdy před šesti sty léty stal se smrtí svého otce králem českým slavný syn Elišky Přemyslovny Karel, Otec vlasti, jehož vláda byla velikou epochou politickou, ale víc ještě velikou epochou kulturní. Není náhoda, že hned ve druhém roce své vlády založil Karel v Praze vysoké učení, první universitu středoevropskou, jednu ze tří nejstarších universit na evropské pevnině. Zakládající listina Karlovy university je dějinný dokument našeho národního šlechtictví v obecnství mezinárodním, kultura znamená šlechtění, zdokonalování, pokračování na cestě k nejvyššímu ideálu, vloženému v lidskou duši: Buďte dokonalí!

Co mám říci více, než že snažení ochotnické je účast ochotnictva na vzdělávání národního pole osvětového. Myslím, že dobrý ochotník stejně jako dobrý herec z povolání hraje především nejen sobě pro radost, ale právě proto také pro radost těch druhých, k jejichž zábavě přispívá a jejichž zábavu zároveň zúšlechťuje,

takže přispívá zároveň k jejich vzdělání, — v tom už je ta činnost kulturní, neboť i z á b a v a lidí se zušlechťuje, aniž proto přestává být zábavou, a zušlechťuje se postupem, ne poskokem nebo dokonce převratně. Pokrok všechen je relativní, — absolutní je jenom ideál. Už karty, kuželky nebo dokonce šachy jsou užlehtilejší zábava, než na př. býčí nebo kohoutí zápasy, ale básník volá výše a říká:

*Hříčka v koule, šachy, karty nejmiň muži přísluší,
um svůj těmi bav caparty, měř kdo vyšších netuší.*

K těm vyšším měřám vedlo lidi profesionální a ochotnické divadlo už tehdy, kdy je od tupější nebo hrubší zábavy, jako jsou karty nebo kohoutí zápasy, vedlo k slzavě truchlohře Raupachově, ale teď i ta je bohudíky daleko za námi, a naše ochotnictvo jest nebetýčně výše, když hraje Jiráskova a Čapka. A rozumí se samo sebou, že ochotnictvo ani jako kulturní avantgarda nesmí spěchat víc, než kolik lid může sledovat, a lid sám je ve své vyspělosti různý v různých svých

vrstvách a v různých svých oblastech. Vždyť na to musí pamatovat divadlo profesionální stejně jako ochotnické, a které divadlo na své obecnostvo nepamatuje, tomu se obecnostvo připomene svou nepřítomností. Obecnostvo se nechá vést ochotnictvem i profesionálním divadlem, a nechá se vésti rádo, ale nechá se vést jen svým tempem a ne číkoli tempem, a jen svobodně a ne diktátem.

Jako ministr školství a osvěty chci tím všim jen říci, že věřím v dobrý vývoj a pokrok našeho divadelního ochotnictví, v jeho svobodnou organizaci a v jeho svobodnou práci, nezávislou na mocenských vlivech politických a policejních a nezávislou také na organizacích, které by jeho účele vlastní podřizovaly účelům svým, nebo svým zájmům. Nevím, co by ochotnictvu mohli užitečného naoktrojovat, kdo se jeho práce a organizace neúčastní a nikdy neúčastnili. Pomáhat této práci musí a bude v radostném národním prostředí úřad i lid.

Poslední kolo . . .

Otto Minářik

V době od 10. do 23. srpna 1946 bylo provedeno poslední kolo jubilejní divadelní soutěže mezi prvními sedmi soubory, vyššími ze zemské soutěže, jíž se zúčastnilo 19 souborů (1 soubor odstoupil), vyšších z 10 krajevých soutěží.

Starosta ÚMDOČ J. Hudeček vyhlásil před slavnostním představením Gera v neděli dne 25. srpna 1946 rozhodnutí pětičlenné poroty (Ing. Hrudík z Náchoda, J. Hudeček, O. Minářik, F. Smažík, Ing. Sommer z Prahy), která jednomyslně určila toto pořadí soutěžících souborů:

1. Spolek divadelních ochotníků „Tyl“, Přerov, hrou Z. Němečka: Rukopis času.
2. Spolek divadelních ochotníků „Karel Hýněk Mácha“, Litoměřice, hrou K. Čapka: Matka.
3. Divadlo Hanácké obce, Prostějov, hrou K. Čapka: R. U. R.
4. Divadelní sdružení „Frant. Sokol-Tůma“ (Moravská) Ostrava, hrou Frant. Sokola-Tůmy: Gorali.
5. Ochotnický spolek Semily, hrou J. K. Tyla: Jan Hus.
6. Jednota divadelních ochotníků „Rieger“, Pelhřimov, hrou J. Hilberta: Falkenštejn.

7. Spolek divadelních ochotníků, Hořovice, hrou J. Bora: Zuzana Vojířová.

Tolik bylo oznámeno a protože se domnívám, že bude mnohé zajímat, jak soutěžní porota k tomuto pořadí dospěla, přičiním k suchému, jenom oznámení několik vysvětlujících poznámek:

Sedm divadelních souborů z různých koutů naší vlasti přineslo do Hronova sedm různých pojetí, vlastních i z části nevlastních. Prvním úkolem poroty bylo stanovit společnou míru, která by umožnila relativně zhodnotit sedm odlišných divadelních projevů.

V zemské soutěži prokázalo 6 souborů (mimo soubor litoměřický s náskokem 4 bodů) skoro stejnou úroveň, bodově se lišící jen setinami dosažených bodů. Ani jediný ze sedmi prvních souborů nedosáhl plného počtu.

Když po ukončení zemské soutěže bylo zjištěno klasifikační pořadí soutěžících souborů a tím také soubory, které se probojovaly do Hronova, byly těmto vítězným souborům oznámeny nedostatky a chyby v jejich provedení, tak jak je soutěžní porota (Hudeček, Minářik, Sommer) při posuzování shledala, s doporučením, aby byly — pokud možno — odstraněny. Až na jediný případ byla všeobecně zjištěna snaha po jejich odstranění,

Jak se nám napsalo . . .

Titl. ÚMDOČ v Praze.

Semily, 4. září 1946.

Po skončení XVI. Jiráskova Hronova, na kterém jsme sehráli drama J. K. Tyla „Jan Hus“ v úpravě Jindřicha Honzla, prosíme, abyste od nás přijali projev srdečných diků za všechna krásná slova i přátelské ujištění, kterých se nám právě od představitelů ÚMDOČ v Hronově dostalo.

Náš spolek si velmi váží té okolnosti, že mu bylo dopřáno tohoto svátku československých ochotníků se zúčastnit a ujišťuje Vás, že vždy a za jakýchkoliv okolností stojí pevně za svojí nejuvšostnější organizací ÚMDOČ.

Jsmo s přátelskými pozdravy za Och. div. spolek Semily (založ. 1864)

*Gust. Ponc,
jednatel.*

*B. Halberstadt,
za předsedu.*

třeba nebyla vždycky korunována zdarem, jakož že úroveň představení v Hronově byla u většiny nižší, než v zemské soutěži, v níž představení také nebyla zpravidla pořádána na vlastní scéně a v domácím prostředí.

Srovnáme-li pořadí v zemské soutěži a v Hronově:

1. zemská soutěž: Litoměřice 86.50, Hořovice 82.56, Pelhřimov 82.43, Semily 82.25, Prostějov 82.23, Přerov 82.17, M. Ostrava 82.03.

2. Hronov: Přerov 87.20, Litoměřice 86.40, Prostějov 84.30, M. Ostrava 78.—, Semily 77.70, Pelhřimov 71.60, Hořovice 67.10, poznáme, že souborem stále úrovně možno nazvat jediné Litoměřice, zvláště když zdůrazníme, že pětičlenná porota hronovská divadelní představení litoměřických a přerovských shledala — jak patrně z tabulky — skoro rovnocenná, lišící se 0.8 bodu. Podle bodů klesla úroveň litoměřických pouze o 0.1 bodu.

Bude jistě namítáno, že se vpřed dostaly soubory, na něž hra a obsazení nekladly takové obtíže, jako v případech posledních. A tu je nutno připomenouti podmínku soutěžního řádu: Volba hry jest svobodná! Tuto podmínku si měl každý soubor především uvědomit, když do soutěže vstupoval, t. j. měl si uvědomit, zda-li na zvolenou hru stačí a má-li pro ni obsazení. Porota se musí dívat na divadelní představení jako na celek, v němž všechny složky jsou harmonicky zladěny, v němž každý — třeba i nepatrný nedostatek, na př. obsazení malé role a pod. — může mít značný vliv na umístění v soutěži. Bude třeba stále opakovat: **H r a j t e, n a c o s t a č í t e!** Nehrajte hry, které jsou nad vaše síly! Nehrajte hry, protože se vám v nich líbí nějaká role a hlavně snažte se vybírat hry sami, nedejte se ovlivňovat jinými divadly, tvořte z vlastních sil, podle vlastního pojetí a za nějaký čas poznáte, že práce českého ochotníka bude mnohem více uznávána, než je uznávána dnes. Nevolí-li soubor hru, odpovídající jeho možností a poměrům, nemůže žádat, aby porota tuto jeho volbu klasifikovala příznivě — toto uvažte již nyní, kdy povinně vstupujete do soutěže pro Hronov 1947!

Ochotnická divadla venkovská se nemohou často vyhnout tomu, aby nepřijímala dramaturgie pražských divadel, což svádí k pohodlnosti režiséra i výtvarníka. Pro soutěž, která má před veřejností prokazovat úroveň ochotnického diva-

delnictví, jest však třeba voliti a vybírat hry, které toho času nejsou na profesionálních divadlech hrány, aby tak vystoupila vlastní ochotnická tvůrčí schopnost po všech stránkách: režijní, scénické i herecké.

Je pochopitelné, že výběr hry, toho času nehrané, musí býti uznán jurou a připsán souboru k dobru.

Zvlášť důležité je pojetí režisérovo a s ním souběžné pojetí výtvarníkové. Porota musí oceňovat vlastní tvůrčí činnost a odpočítávat body činnosti napodobovací. Po této stránce beze sporu to byli Pelhřimovští, kteří byli sví, škoda, že jiné okolnosti, jejich výkon provázající, tuto jejich výhodu opět vyrovnaly. Představení Pelhřimovských mohlo přesvědčivě prokazovat úroveň umělecké vyspělosti českého ochotnického divadelnictví.

Zatím co na souborech českých i moravských se jevil vliv vývoje umění divadelního, přinesl nám soubor moravsko-ostravský svérázný projev vlastního ražení. Vybral si k tomu hru z vlastního prostředí a přinesl do Hronova ovzduší moravsko-ostravských hor s živými jeho obyvateli. V podání tohoto souboru mizelo herecké umění, ale přesvědčivě pronikal tvrdý život horalů se všemi jeho trampotami. Nebylo kazů u těch, kteří předváděli sami sebe, nebylo možno nehodnotiti i živelné postavičky, které se jevištěm jen mihly. Společnou prací vzniklo představení, z něhož do hlediště vanul syrový horský vzduch. A tu nás přepadla myšlenka významu takto prováděného divadelního umění v moravsko-ostravských horách, kde žijí lidé mozolovitých dlaní plnokrevným životem, v němž prožívají své vášně mnohem živelněji, než lidé rovin. Uvědomili jsme si záslužnost práce, nezištně a obětavě konané ve prospěch kulturního vývoje těch, jichž vášně a pudy převažují v souhrnu jejich lidských vlastností.

Nastínil jsem krátce úvahy, které byly předmětem hovorů pětičlenné poroty po každém prvním provedení soutěžního představení v Hronově a měly vliv na jeho posouzení.

Bylo ještě mnoho jiných úvah, všechny však byly vedeny jediným zájmem: Spravedlivě a podle nejlepšího svědomí porovnat hodnoty předvedených her po všech stránkách divadelního tvoření. Těto snaze věrní rozhodli jsme jednomyslně vyhlásiti pořadí tak, jak je uvedeno v čele tohoto článku.

Hronovské reminiscence.

Josef Hudeček

9. srpna 1946:

Všechny přípravy na XVI. Jiráskův Hronov jsou skončeny. Scházíme se ve večerním rychlíku, který nás má za několik hodin dopravit do Hronova. S radostnou náladou se bavíme o tom, co letošní festival nám přinese nového. Celý rok příprav je za námi. Teď máme sklízet ovoce této práce. Citíme v sobě i závažnost letošních oslav, neboť jsou konány u příležitosti 60ti let od založení naší organizace. Je to již pěkné jubileum — 60 let! Kolik našich přátel před námi věnovalo tomu celý život, aby věrní myslence ochotnického hnutí prokazovali stoupající

*Těm, kteří v Hronově ještě nebyli, aby
příště přijeli a těm, kteří s námi prožívali
radostné chvíle, aby s námi vzpomínali.*

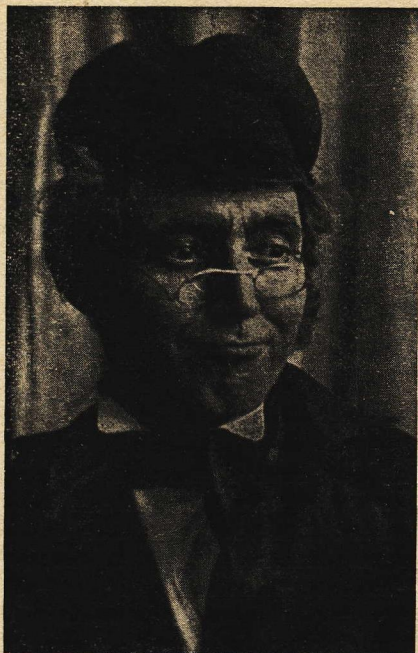
Poznámky z Jiráskova Hronova.

Více piety k Jiráskovi a jeho nesmrtelnému dílu.

L. Fiala, Kolín.

Rodný domek Mistrův. Tisíce návštěvníků projde rodnou světničkou a dobrý pozorovatel shledá, že jest třeba nutných oprav, má-li se zachovat pro budoucí pokolení. Podlaha prohnilá a dřevěné stěny trpí houbou. Dobrý odborník by jistě včas tuto drahou památku zachránil.

Zahrada s minerálními prameny za rodným domkem jest dosud neupravená. Jakýsi náznak k úpravě byl podniknut těsně před zahájením XVI. Jiráskova Hronova,

Lad. Fiala („Tyl“ Kolín)
jako švec Rejsek v Jiráskově hře
„M. D. Rettigová“

(IX. Jiráskův Hronov 1939).

avšak tato úprava jest provisorní, nedokonalá. Lá z ně jsou v bédném stavu. Kabiny straší nečistotou, chybí lázeňský dozorce.

Jdeme-li dnešním Hronovem, zaráží nás, že tabulky s označením míst, kde stávaly chalupy postav kroniky „U nás“, nejsou všude umístěny. Tak na př. na domě „U Krůčků“, „U Frýdků“, „U Modré hvězdy“, „U Sokola“ (býv. Langrova hospoda) i na místě, kde stávala stará škola.

Starý hřbitov u kostela se proměňuje v park. Rok od roku mizí náhrobní kameny a pomníky. Místo posledního odpočinku otce děkana Josefa Regnera-Havlovického volá po dobrém člověku, který by zneuctěný kout vyčistil a hrob obložil. Pomník říd. uč. Zelinky z Vysoké Srbské zarostl keří. Farář Zeidler byl podle Jiráska pochován vlevo pobočného vchodu do kostela. Toto místo jest nutno označit deskou, která by mohla býti vsazena do zdi kostela. Pamětní kameny na bývalých hrobech Klimeše (Zejdla) a dědy spis. bří Čapků Novotného jsou v rozvalinách. Fotografie Klimeše a Novotného zmizely. Označení Klimešova hrobu též. Cestičky zarůstají travou.

Pod Jiráskovým bukem jest lavička se stolkem, sbité ze starých prken. V Hronově se jistě najdou pamětníci bývalé Mistrovy lavičky, proto mohla býti pořízena přesná kopie. V Kocournicích se není označen důl Havlovického. Pouze Kalinův domek a chalupa evangelíka Zejdla připomíná čtenářům kroniky „U nás“ původní podobu. Zbývá již málo památek na staré Padolí. Jiráskův rodný domek, zemanský dvůr Jirovcův, Kalinův domek a Zejdlova chalupa. Uchovejte tyto památky pro nás i budoucí!

Soudružnost hronovská vymizela. Na Jiráskový Hronov

úroveň lidového divadla . . . Diváme se do tmy a v zrcadle železničního okna defilují před námi všechny Jiráskovy Hronovy před druhou světovou válkou, torsa jejich za okupace, pokud nebyly násilně zastaveny, i loňský Hronov, radostný, ale přece ještě pod vlivem strašlivých událostí, které bohudíky jsou za námi a které se již nikdy nebudou opakovatí . . . Chlumec, Hradec Králové a Náchod nechal rychlík ve tmách za sebou a hronovské nádraží s milým hřejivým nápisem: „Vítáme Vás u nás“ vítá nás tak mile, že se nám zdá, jako bychom teprve včera z něho odjeli. A známé tváře, objetí a políbení nám potvrzují, že jsme zase opravdu „U nás“. — Je skoro půlnoc, ulice jsou setmělé a přece jdeme tak jistě, jako bychom každodenně chodili tak pozdě v noci z nádraží domů. Náš hotel „U Habrů“ nás očekává i s jeho majitelem. 16 dnů se bude o nás starat a víme, že dobře. Tak jako doma. Po přátelské rozprávce jdeme si odpočinout a připravit se na shon, který příštího dne začne. A chceme, aby se nám první noc něco hezkého zdálo, neboť to prý se vyplní . . .

10. srpna:

První co dělám, že se jdu podívat z okna, jaké je počasí. Hronov nás má rád, to víme, ale vždycky nás vítá deštěm a je v tom velmi štědrý. I včera večer nám to připomínal, když nás několika kapkami skropil na cestě z nádraží. Ale dnes se nám ukazuje v malo nám známé podobě. Náměstí zalité sluncem, které hned po ránu hřeje tak, jak je jeho povinností uprostřed srpna. Nálada ihned stoupne o mnoho stupňů a snažíme se co nejdříve se dostat ven. Jdeme navštívit Místní národní výbor a seznamujeme se s milým jeho předsedou p. Meisnerem, z kterého se stal náš nový přítel a s členy výboru, kteří po celý Hronov nám vycházeli vstříc s největší ochotou a byli nám ve všem nápomocni. Shledáváme se s našim — opravdu našim přítelem Jiráskem, který již překonal následky utrpení z koncentračních táborů a vítá nás svým známým, přitažlivým úsměvem, kterým bez mluvení dovede tolik říci. A jeden známý za druhým nás objímá, rukou potřásá, jako by se přesvědčoval, že jsme to opravdu my a že je zase o rok starší. Ale tady se to těžko poznává — připadáme si stále stejní. Jen když někdo z nás odejde, aby se nikdy nevrátil, nám připomene spravedlnost, která měří všem stejně . . . Před Jiráskovým divadlem stojí první soubor. Početný. Semilští přijeli s „Janem Husem“. Zaplňují schodiště, tolik je jich. Vžívám se do jejich pocitů a držím jim v duchu palce, aby se jim představení podařilo. Vždyť zahajují. Cítím závažnost prvního představení. Cítím to dvojnásobně, když večer po vztyčení státní vlajky, která po celou dobu festivalu vlaje vysoko na stožáru před divadlem, stojím před oponou a dívám se do tmy přeplněného hlediště a zahajují XVI. Jiráskův Hronov. Podaří se nám? Neprojeví se ještě následky nucené přestávky a ostatní překážky, které se nahromadily v době revolučního kvasu? — Opona padá po posledním dějství. První krok byl učiněn. Potlesk ještě doznívá, když za oponou předávám souboru obraz krásného hronovského divadla, aby mu byl připomínkou, závazkem i povzbuzením v další činnosti. Skoř závidím všem účinkujícím v představení. Chtěl bych zase jednou prožít chvíle uspokojení nad dobrou prací. Chtěl bych ještě jednou hrát před hronovskými návštěvníky divadla. Dovedou se na divadlo dívat, dovedou ho poslouchat a dovedou projevit své uspokojení nad dobrým divadlem. Po divadle nám chybělo přátelské posezení v salonku divadla, které bylo před válkou zvykem. Příští rok i to bude již obnoveno. Viděli jsme proto návštěvníky Hronova po divadle roztroušený po hostinských místnostech, kde se debatovalo, zpívalo i tančilo dlouho do noci . . . Přemýšlím, jak vyzní rozhlasová relace. Šéf slovesného rozhlasu Dalibor Chaloupka a Dr. Vl. Müller se objevili pojednou mezi námi s rozhlasovým vozem a hned točili na pás odpovědi starosty, kulturního referenta ÚMDOČ a režiséra semilských i scénu z jejich představení.

11. srpna:

První neděle. Slavnostně se vyšňořila. Slunce se stará o dobrou náladu. Ochotnictva je stále více. Sjíždějí se ti, kteří budou posluchači jubilejní školy a kursu líčení. Hronov je pojednou velmi živým městečkem. Na náměstí se řadí auta. Večer se sjíždějí i autobusy a je zde pro-

voz jako na Václavském náměstí v Praze. Odpoledne i večer opakují semilští „Jana Husa“. Po prvé se také sešli zástupci Místního národního výboru, národního výboru semilských, zástupců ÚMDOČ s milými hosty Dr. Martákem, předsedou ÚSOD a zemským osvětovým inspektorem Pitthardem na přátelské schůzce v zasedací síni radnice, aby si navzájem sdělili zkušenosti samosprávních i kulturních. Tato schůzka a všechny ostatní byly kladným přínosem Jiráskovu Hronovu, neboť posilovaly přátelské svazky nejen ochotnické, ale i hospodářské a politické. Vzájemné porozumění a sdělené zkušenosti byly jejich výsledkem. . . . Dopoledne mám před sebou první soubor moravský: Divadlo Hanácké obce z Prostějova, které se představí v pondělí Čapkovou hrou „R. U. R.“. Není jich mnoho. Zdají se mi nejistí. Ale to snad proto, že nepoznali ještě hronovské prostředí. Vim, že i oni zdomácní, jako se to projevuje u všech souborů, které do Hronova přijely. Po uvítání jdou, tak jako všechny soubory, na hronovský hřbitov, aby se poklonili velké památce Mistra Al. Jiráska a položili na jeho hrob věnec. Odpolední volno věnujeme procházce do okolí Hronova. Je krásně. Nedovedeme pochopit, proč poměrně tak málo našich výletníků sem zájždí. Škoda, že hledají jinde, co mají zde v nadbytku. Krásná návrší, údolí, řeka, daleké výhledy až do nešťastného Kladska, které čeká na připojení k nám. Bude to už brzy?

12. srpna:

Dnes zahajujeme jubilejní školu. Hodně přes sto ochotníků sedí zde za stoly. Připadá nám to, jako bychom se viděli o celou řadu let zpátky v ranných letech našeho života. Sedí zde jako v opravdové škole. Tlučeně se baví. Seznamují se. Mladí v prvním rozběhu divadelního života vedle starých kozáků, z nichž mnohý má ze sebou čtvrtý, ba i pátý křížek. Zapominají všichni, že venku je krásně, lákavé slunce zůstává nepovšimnuto, dovolenou na zotavenou věnují své lásce — divadlu. Přál bych každému vidět tyto nadšence, kteří přišli, aby doplnili praktické teorií, aby získali nové poznatky, které přenesou do svých spolků a okrsků těm, kteří neměli možnost do školy přijet. Vykládají jim praktické stejně nadšeně, jako jsou jejich přednášky přijímány. 5 hodin denně po dobu deseti dnů se dobrovolně uzavírají v nehostinném sále, aby se pak vyzpovídali ze svých znalostí zkušební komisi, která jim vydá dobrozdání ve formě školního vysvědčení. — Odpoledne místo na plovárně vidíme je v kursu ličení, nedbající vedra, jak se snaží své obličejové změnit podle pokynů učitele. Ličit se za bílého dne při uzavřených a zatmněných oknech, v teple elektrického světla, to je opravdová oběť, kterou přináší žák i učitel a která je možná jen u těch, kteří mají opravdu lásku k divadlu. — Večer jsme přítomni představení a promlouváme se souborem, který již pozbyl nejistoty a kterému z očí září radost ze získaného úspěchu. Bude jim jistě silnou pobídkou v další práci. Rychle se rozcházejí, aby si vynahradili zameškané a z opatrného příkazu režiséra zakázané radosti. Na jevišti zůstává, tak jako po každém představení, komise, která dostala za úkol zhodnotit výkony souborů v Hronově, nalézt nejlepší soubor a sestavit pořadí ostatních.

(Pokrač.)

každý účastník rád a vděčně vzpomínal. Po celý rok se připravoval, šetřil a nemohl se dočkat zahájení oslav. Cesta do Hronova, to byla cesta k zářivé studánce. Zdálo se nám, že vlak jede příliš zvolna, než se nám zjevil Jiráskův kraj s Novým Městem n. Met., Václavcem, Náchodem a Dobrošovem a posléz s Padolím. Hronovští ochotníci nás vítali na nádraží a prapor na praporu vlál se všech domů. Letos nás nikdo na nádraží nečekal. Škoda. O jednu iluzi méně. Od prvního dne pobytu v Hronově ochotníci z blízkosti i z dále byli za jedno. Zvláště soubor tak zv. celostátní byl v soudržnosti jeđnolitým tělesem. Společně jsme chodili na výlety, společně besedovali a zpívali po vysilujících zkouškách a po představeních. A týden nebo 14 dní uplynulo, bylo i po hlavním představení a nastalo těžké loučení. Nezapírám, mnohá slza, taková chlupská dlouho zadržovaná, skanula nám z očí. Vždyť jsme se rozjžděli na celý rok, aniž bychom se mezitím kdy viděli, nebo abychom se pak po roce sešli ne už všichni. Zemřel Ing. Mareš z Plzně, M. Vojtíšková z Prahy, později náš režisér čtyř prvních celostátních představení nezapomenutelný Maxa Lederer, následovali B. Suchánek z Jičína, F. Kabelák ml. z Nového Bydžova, až nastala krutá doba okupace a odešli do nenávratna další, každoroční účastníci Jiráskova Hronova, mistostarosta ÚMDOČ redaktor Jošt, popravený nacisty a gen. tajemník ÚMDOČ Vašek Slégl, který zemřel v ebrašské věznici. Válečné Hronovy se konaly bez vybraných souborů a od r. 1942 bez celostátních představení. V r. 1944 ochotnické soubory v Hronově již neúčinkovaly. V ten čas hostoval v Hronově profesionální Marečkův soubor a věrní přátelé hronovských oslav dostavili se do Hronova jen v nepatrném počtu. Těžké bylo loučení toho roku při písni „Sejdeme se za rok zas...“? Sešli jsme se v osvobozeném státě, avšak ne všichni! Padl náš starosta Julek Mitlöhner, byl umučen SS-many stavitel ochotnických chrámů arch. Ing. Jindra Freiwald a mnoho jiných. Jiráskův Hronov 1945 byl ve znamení smutku. Soudružnost dostala trhlinu. Chyběl organizátor, jakým byl Jindra Freiwald. Neúnavný společník, humorista a kamarád tělem i duší. Nalezne se jeho nástupce? (Dokonč.)

Příklad k následování.

Kroužek divad. ochotníků „Rozkvět“ v Semicích u Pisku poslal nám tento přepis:

P. T. ÚMDOČ Praha.

V Semicích dne 2. září 1946.

S největší radostí a nejlepším pochopením odesíláme Vám obnos Kčs 360.—, vybraný od našich členů ve prospěch akce „OCHOTNICTVO SOBĚ A LIDU“.

Uznáváme plně potřebu důstojného stánku Thalie čl. ochotnictva v Praze a proto chystáme již divadelní představení, jehož čistý výtěžek opět odvedeme pro tento účel.

Jsmo jen malý venkovský spolek a přesto že sami v této době zápasíme s finančními potížemi, milerádi přineseme svému ústředí tuto malou oběť, neboť jsme jisti, že tato nebude marnou a vrátí se v jiné ovšem formě ke zvýšení úrovně českého lidového divadelnictví.

ÚMDOČ se může na nás vždycky spoléhat.

Podepsáni: F. Hrubec, předseda - Jos. Kápl, jednatel.

Dary a uznání osvětových rad.

- ZEMSKÁ RADA OSVĚTOVÁ V PRAZE jako ústřední orgán státní péče osvětové země České
1. v ocenění neúnavné, nezištné, obětavé a vysoce významné práce divadel. ochotníků pro kulturní rozvoj našeho českého národního života,
  2. v ocenění vskutku zdařilé a mravně krásné práce Ústřední Matice divadelního ochotnictva českého v uplynulých 60 letech jejího trvání a záslužné činnosti,
  3. pro zdůraznění společné pracovní základny cílů divadelního ochotnictva — ÚMDOČ a úkolů zemské rady osvětové v intencích státní péče osvětové —
  4. a na důkaz veřejného uznání ÚMDOČ a českému divadelnímu ochotnictvu, zápolícímu v nejvyšší ochotnicko-divadelní soutěži tradičních „Jiráskových Hronovů“, založila letošního roku, tedy u příležitosti 60letého jubilea ÚMDOČ a „XVI. Jiráskova Hronova“, k návrhu své divadelní komise

„PUTOVNÍ CENU ZEMSKÉ RADY OSVĚTOVÉ V PRAZE“

pro nejlepší ochotnicko-divadelní soubor země České, zvítězivší na Jiráskově Hronovu.

- a) Putovní cenou ZRO v Praze, která je dílem umělecko-průmyslové školy v Jablonci n. Nisou, bude každoročně po dobu 10 let odměňován na důkaz veřejného uznání nejlepší ochotnicko-divadelní soubor země České v soutěži ÚMDOČ „Jiráskova Hronova“.
- b) Jméno vítězného ochotnicko-divadelního souboru bude pro věčnou paměť vryto do čestného štítu na „Putovní ceně ZRO v Praze“.
- c) V desátém roce trvání „Putovní ceny ZRO v Praze“, t. j. v roce 1955 získá vítězný soubor „Putovní cenu ZRO v Praze“ trvale pro ÚMDOČ v Praze.
- d) V roce 1956 založí zemská rada osvětová v Praze novou putovní cenu.
- e) Předávání „Putovní ceny ZRO v Praze“ vítěznému souboru buď v Hronově nebo při slavnostním ochotnicko-divadelním představení v Praze bude prováděti zemský osvětový inspektor — divadelní referent ZRO pro zemi Česko.
- f) V letošním roce provede předání zemský osvětový inspektor — divadelní referent ZRO v Praze, Norbert Pitthard.
- g) Putovní cenou ZRO v Praze poctěný český ochotnicko-divadelní vítězný soubor bude po celý rok jejím držitelem. Pro věčnou paměť obdrží zároveň pamětní list ZRO v Praze.
- h) Statut „Putovní ceny ZRO v Praze“ vypracuje z rozhodnutí divadelní komise ZRO zemský osvětový inspektor - divadelní referent ZRO, Norbert Pitthard a předseda divadelní komise, Josef Hudeček.

Zemská rada osvětová v Praze oznámila toto své rozhodnutí pro veřejné ocenění práce divadelního ochotnictva ÚMDOČ v pevné víře, že jí založená a věnovaná „Putovní cena“ bude nejen oceněním záslužné práce vykonané, ale mocným podnětem pro další, mravně odpovědné, výchovné, kulturní a budovatelské úsilí českého divadelního ochotnictva.

Putovní cena odevzdána bude českému vítězi letošní hronovské soutěže, kterým je Spdo. „Karel Hynek Mácha“ v Litoměřicích při listopadovém slavn. valném shromáždění ÚMDOČ.

ZEMSKÁ OSVĚTOVÁ RADA V BRNĚ odevzdala Spolku divadelních ochotníků „Tyl“ v Přerově, vítězi celostátní soutěže XVI. Jiráskova Hronova, jako čestné uznání práce divadelně osvětové originál Vlast. Rady „Muzikanti“ s věnováním a podpisy zástupců zemské osvětové rady v Brně. Čestnou cenu odevzdal před slavnostním provedením hry Zd. Němečka „Rukopis času“ v Přerově dne 4. září 1946 osobně zemský osvětový inspektor Antonín Skála jako zástupce zemské osvětové rady v Brně. — Okresní osvětová rada v Přerově vítěznému spolku „Tyl“ věnovala jako uznání za práci lidovýchovnou čtyři svazky Jiráskovy kroniky „U nás“ s ilustracemi Ad. Kašpara. Dar odevzdal před oponou přerovským ochotníkům Jindřich Čoupek, okresní osvětový inspektor v Přerově. Vítězství přerovského „Tyla“ v Hronově má živou a srdečnou odezvu mezi moravskými ochotníky i osvětovými pracovníky. (—á—)

Na okraj jubilejní soutěže.

František Smažík
(Dokonč.)

V.

Ještě se nedebatovalo o posuzování líčení v hronovské soutěži. Herecké masky jsou posuzovány stejným počtem bodů, ať je tvoří ochotníci sami, či ať jsou prací profesionálního maskéra. V prvním stupni povinného ochotnického školení je zařazena disciplína o líčení. Masky je nerozlučně spjata s hereckým výkonem. K správ-

nému vytvoření masky je nutno znát podrobně svůj obličej, mimiku a pak postavu, kterou máme zosobnit na jevišti. Proto si i ochotnický herec má tvořit masku sám a proto se učí maskovat v kursech. Ale proto je také nejvyšší spravedlivé, aby tento požadavek byl číselně vyjádřen v dosaženém počtu bodů. Každá jiná profesionální spolupráce na ochotnickém představení (režie, výtvarnictví) není sice zakázána, ale jsou za ni sraženy body. Proč by nadále měla platit výjimka u profesionála maskéra? Nechci pro počátek

navrhovati, aby byly sraženy všechny body, ale polovina dosažitelných bodů jistě. Jinak jsme sami proti disciplíně, kterou učíme, a nedonutíme ochotníky, aby prokazatelně dokázali, že to, co při zkouškách prvního stupně odříkávají, myslí poctivě a vážně. Že někdo postrádá maskérské buňky? Herece profesionála se také nikdo neptá, umí-li nebo neumí-li se líčit. Dal ses na vojnu, bojuj! A my přece všichni pracujeme k cíli, aby mezi profesionálem a ochotníkem byl pouze rozdíl existenční (čím se kdo z nich živí).

Matiční jubilejní divadelní soutěž.

Otto Minářik (Dokončení.)

Pište stížnosti, jakmile je zjistíte, oznamujte nám je, postaráme se o nápravu, bude-li to v našich silách buď ihned, nebo v budoucnu — vaše stížnost nemůže způsobit, abychom změnili tabulku, abychom vám přidali body, abychom u vás dělali výjimku při soutěži, v níž je nutno, aby všechna pravidla platila pro všechny účastníky soutěže stejně, jednoznačně a bez výhrad. Rozhodnutí a počet bodů, daný stanoveným posuzovatelem, je možno změnit jen v tom případě, kdyby se snad náhodou v tabulkách vyskytla chyba, jejíž opravení mělo vliv na pořadí. Opakovati představení není také přípustné, neboť každé představení má svou úroveň, i když je to táž hra, hraná týmž souborem. Je mnoho okolností, majících vliv na jednotlivé výkony, souhru herců, na scénické vybavení, světla atd., že není možno představení neshlédnuté srovnávati s představením jiným.

8. Proposice, řády a soutěžní oznámení pozorně prohlížejte a jimi se řiďte! Budete-li nám psát, když doporučujeme jen slovanské hry, že jste nevěděli, že nemůžete hrát „Hamleta“, nedivte se, když vaší stížnosti kladně nevyhovíme. Jste-li na rozpacích, máte-li tu nebo onu hru hrát, zeptejte se. Napište sekretariátu ÚMDOČ nebo kulturnímu referentu svého okrsku nebo ÚMDOČ a oni vám jistě poradí. Pak se o jejich radu můžete opírat, když posudkáři budou výběru vaší hry činiti námitky. Do řádů a proposic soutěžních není možno zahrnout všechna pravidla, týkající se všech při soutěži se vyskytnuvších případů. Je-li váš případ zvláštní, nejasný, ptejte se! Upozorníte na vadu soutěžního řádu a způsobíte jeho opravení a zdokonalení.

Je-li v soutěžním řádu uvedeno, že volba hry je svobodná, ale že se doporučují výlučně hry slovanských národů, znamená to, že soutěžní porota bude hrát cizího původu, mimo slovanského, ubírat na ocenění. Vyhnete se tomu, když si zvolíte hru slovanskou.

Není-li výslovně žádáno, že představení musí být premierou, znamená to, že hra může býti souborem hrána třeba po dvacáté nebo po třicáté atd.

Není v tom nespravedlnost, platí-li tato podmínka pro všechny soubory. Víme, že dříve bylo jiné mínění. Dříve musilo být soutěžní představení premierou. Je to zakořeněný zvyk. My však pokračujeme ve vývoji a proto takové zakořeněné a málo zdůvodněné zvyky budeme opouštět a přizpůsobovat se modernímu názírání. Dnes se všude i na stálých divadlech pokládá premiera za nehotové dílo — v cizích zemích jest oficiální premierou třetí nebo i další reprisa.

Teprve na tuto oficiální premieru se dostaví kritici, aby posoudili hotové dílo. Sebelepší hlavní zkouška, provedená sebesvědomitěji, nemůže nahraditi představení, provedené před obecnstvem. Nikdy nevíme — dokud nás obecnstvo neshlédlo — zda nastudovaná hra bude míti u diváka a kritiky úspěch. To seznáme teprve, když hru před obecnstvem provedeme. Herci, kteří nastupují k prvnímu provedení před obecnstvem rozechvěni, režisér, který si není jist, že jest při prvním představení všechno dokonale připraveno, zda něco se nezapomnělo (to, prosím, není jen u ochotníků!), zda něco se nestane, co poruší provedení celé hry, výpravce scény, který si není jist, zda všechno bude při stavění scény klapat tak, jako o hlavní zkoušce, herci, kteří s jistotou nad vši pochybnost se vyslovují, že se dnes jistě zabreptají — chaos, rozčilení, nervosní chvat — nejsou prostředím, vhodným pro oceňování umělecké vyspělosti souboru. Toto vědomí je v celém světě již dávno známo. Jen u nás se lpí na tom, že premierou jest první veřejné představení, aby mohla býti ihned pohotově v časopise napsána kritika. Tato kritika je často unáhlená, což poznáme, když sami shlédneme představení po několika reprisách a musíme se ve svém nitru proti soudu kritiky ohrazovat. Proto některá stálá divadla pořádají veřejné hlavní zkoušky, pozvou

Vzpomínáme . . .

Počátkem měsíce září 1946 byl tomu rok, kdy z domova odešel slavičinský osvětový pracovník, odb. učitel Ladislav Výduch do Uherského Brodu, aby se přihlásil k práci. Byl nesmírně rozrušen. On, sokolský a kulturní pracovník, známý v celém slavičinském kraji svou osvětovou činností, který v době okupace nezakřtě projevovat své smýšlení a ani o píd' neustoupil ze svého českého přesvědčení — byl po převratě udán několika svými kolegy z hanebného činu protivlasteneckého.

Trpce nesl podezření, těžce snášel, že ti, kteří s ním pracovali a jeho smýšlení a činnost znali, nevystoupili na jeho obranu. Věděl, že valná většina slavičinských obyvatel stojí za ním, ale necítil v nich opory.

Psal svým známým a v dopisech se zapřísahal, že je nevíněn.

Když před rokem začínal nový školní rok, žádal v Uherském Brodě, aby jeho záležitost byla vyřešena, aby mohl opět učit, aby mohl opět pracovati ke zvýšení kulturní úrovně širokých vrstev lidových svého kraje.

Kdosi mu prý řekl, že již učit nebude, protože přijde před lidový soud.

Výduch se z Uherského Brodu vrací zdrcen. Jde sám, pěšky. Bloudí luhačovic-kými lesy a žaluje trpce matce přírodě na zloduchy, kteří mu k nesnešení otrávil život.

Domů, k mladé ženě a k malému synkovi se již nevrací. Je přece nutno zachránit jim čest. Synek nesmí žít v podezření, že jeho tatík byl špatný člověk. Je nutno dokázat, že se nikdy nezpronevěřil své národní cti — i kdyby to stálo život. Píše: „Opatrujte mi synka. Má žena je svěťice.“ Pak odchází na věky.

Třetí den v luhačovic-kém lese jsou nalezeny jeho pozůstatky. Zpráva o tomto nálezu letí krajem, letí do Slavičína. Zastihne udavače, kteří se rozechvějí strachem a úprkem opouštějí Slavičín. A mají také proč. Výduchovi přátelé prohlédají, vycházejí z domů do ulic — k nim se přidávají i ostatní a všichni rozhořčení táhnou potrestat udavače. Ti jsou však již za horami.

Pohřeb byl slavný, celý Slavičín krácel za rakví a mnoho Výduchových přátel slzelo při pohledu na mladou vdovu a sirotka synka.

Pak již jdou události jedna za druhou: Východ jest in memoriam osvobozen. Udavači jsou pohnáni před soud. Uznávají svou vinu, žádají o smír — a mladá vdova, nervově vyčerpaná, svoluje, když v tisku bude uveřejněna zpráva na útraty obžalovaných, která odb. učitelé Lad. Východovi dá plnou satisfakci.

Stalo se, Východovi dostalo se satisfakce. Nařčení tím smyto... jenomže Východ již nežije. Žije jen ve vzpomínkách těch, kteří ho znali a proto ho mohli mít rádi. Otto Minářik

Krátce o mnohém.

Upozorňuji P. T. ochotníky, že koupím pro svůj archiv starší písničky, popěvky, kuplety, chansony, sólové výstupy, deklamace, žerty, anekdoty, zpěvníky, aktovky, divadelní hry, operní a operetní libreta, klasické písně, dvojzpěvy pro zpěv a klavír, klavírní výtahy divadelních her se zpěvy, operet, oper. Zašlu seznam hledaných věcí. Píšte: František Dlouhý, Praha XII., Lublaňská č. 6, III. posch. V Praze neb okolí Prahy přijdu osobně na vyzvání.

Hry Josefa Dubského mají vesměs ušlechtilou tendenci a vytryskly z touhy prospěti národu a vychovat lepšího člověka. Za války napsal: „Přišel ten den“, hra o 4 jedn. Věří ve vítězství naší spravedlivé věci. — „Zářivý příklad práce“, výchovná hra o slavném vynálezci a velkém Čechu Dr. Fr. Křižíkovi. — „Mlsákov bude mít školu“, satirická veselohra pro malé a hlavně velké o 3 jedn. Použito z části knihy „Mlsákov“ od H. Sedláčka. — „Nezapomněné dny“, vzpomínková pásma, sbírky scén. básní pro slavnostní besídky a akademie. Společně s Mil. Veselým. Vydalo Lidové Umění, Praha XVI., Ladrunka 2198. Obratem též zašle autor Jos. Dubský, říd. uč. v Srlíně, p. Stádlec u Tábora.

Hru Jarky Bílého „Paragraf 144“, kterou provedl soubor Malostr. besedy Praha III. a je zařaděna i do letošního cyklu Hořických her, zastupuje divad. agentura Thalia (Jos. Dolejší) Praha XII., Soběslavská 44 (telefon 519-75). Knihy dostati lze v každém knihkupectví.

Pro maňásky a závěsné loutky zahájilo naklad. Čsl. Kompas, Praha-Smíchov, Plzeňská 66 (telefon 410-66 a 423-18) vydávání hodnotných knihoven BUM (Bibliotéka uměleckých maňásků) a MLS (Moderní loutková scéna). V první sbírce her pro loutky na prsty vyšly vtipné a hybné hry Kamila Horáka z repertoaru skupiny PULS: „Pápiová komedie“ a „Puntík maří sabotáž“ (dramaturg. úprava dra Jana Malíka; po 6.—Kčs), v druhé repert. hra loutk. divadla Umělecké výchovy „Krysař“ od Ant. Hirsche (za 9.—Kčs) a Dra J. Malíka pohádk. pásmo pro nejmenší „Míček Flíček“ (za 9.—Kč). Loutkářské soustředění při Masaryk. lidových ústavu vydává zde ilustr. měsíčník „Loutkovou scénou“ (red. Dr. Jan Malík) za roční předpl. 80 Kčs i s pošt.

k nim přátele svého divadla a hrají je před nimi tak, jako řádná představení.

Mnohé ochotnické soubory nemají možnosti, aby mohly zkoušet na jevišti a dostávají se na jeviště jen při hlavní zkoušce a v Praze jen o představení. Je možno pokládati takové první předvedení hry za skutečnou a připravenou premieru, když se herci po prvé pohybují na scéně — která do té doby žila jen v jejich představě a nyní ji po prvé viděli uskutečněnu? Není nespravedlivé posuzovati toto představení stejně jako představení těch, kteří od první zkoušky se pohybovali na skutečném jevišti, znali přesně rozměry dané scény a mohli hru připravit do nejmenších podrobností? Víme, že jsou některé soubory — zejména v malých místech — které hrají jen jednou každou hru a když budou soutěžiti, budou soutěžiti jen a jen premierou. Není možno, aby proto jejich podmínka byla nuceně přijata všemi ostatními soubory za cenu snížení výkonů. Naší snahou musí být: Učiniti všechno pro zvýšení umělecké a kulturní úrovně soutěžících souborů.

9. Není možno uznati, že soutěžnímu představení byla věnována obzvláštní péče a to připsáno k dobru při posuzování hry. Jsme toho názoru, že divadelní soubory, sdružené v ÚMDOČ, mají každěmu svému představení věnovati obzvláštní péči, tak, aby kterékoliv bylo možno uvažovati jako představení soutěžní. Spolek, který tuto výhodu si písemně vyhrazuje, by měl být posuzován mnohem přísněji, neboť se sám přiznává, že jeho činnost jest obvykle mnohem horší, než představení soutěžní. Nemáme zájmu na tom, aby ochotnickou uměleckou úroveň prokazovaly soubory, které se jen jednou za čas vypnou k nějakému výkonu — chceme spolky se stálou úrovní, spolky, které pracují svědomitě a pečlivě při každém představení.

10. Funkcionáři a členové soutěžícího souboru nemohou oceňovati hodnotu předvedené hry, neumí-li v sobě zapřít příslušnost k souboru a pocity, které z tohoto poměru v nich vznikají. Není proto možno srovnávati vlastní představení s představením jiného souboru a uváděti: My jsme měli mnohem lepší výpravu, oni měli lepší výkony herecké a my myslíme, že porotci měli naše představení bodovat výše, než představení onoho spolku. My jsme k soutěži vybrali hru s velikým obsazením a tu je pochopitelné, že jsme musili i některé důležité osoby hry obsaditi začátečníky, protože nemáme tolik zkušených a dobrých herců. Náš konkurenční spolek si chytrácky vybral hru, na niž obsazením zcela stačí. To je pak lehké dosáhnout množství bodů, když naši začátečníci nám přírůstek bodů jen brzdili. — Inu — měli být také takovými chytráky a uvědomit si, že v tabulkách se klasifikuje „výběr hry“, v němž se číslicemi vyjadřuje, zda soubor na zvolenou hru obsazením, výpravou atd. vůbec stačí. — Je ještě mnoho různých okolností, které jsou vypsány v přípisech, stěžujících si do nesprávného vedení soutěže. Je tu i přípisy, v němž nám spolek oznamuje, že vypsání soutěže v jubilejním roce ÚMDOČ bylo neuvážené a neodpovědné jednání. Píše nám to, protože sám neměl s dostatek sil — těžkosti byly na všech stranách, záleželo jen na schopnostech tyto těžkosti překonat — aby se svým souborem také soutěžil. Nuže, bylo by bývalo spravedlivé počkat, až se probudí. Neudělali jsme to, neboť 60 let ÚMDOČ možno slavit jen jednou a to v roce tohoto šedesátiletí. A tak to jde dále.

Ve svém desateru jsme uvedli stížnosti, které skýtají poučení všem, kdož se v budoucnu zúčastní dalších soutěží. Myslíme, že svůj úkol vykonají a jen proto jsme je také zveřejnili: Zatím, co píšete tyto řádky — připravujeme novou soutěž pro r. 1947. Pusťte se hned s plnou chutí a svědomitostí do příprav a my vám všem přeje, abyste v ní našli plné uspokojení — uspokojení, jaké cítí každý sportovec v vědomí dobrého výkonu, i když nebyl právě nejlepším. Pak si slíbí, že se bude dále pilně připravovati, stále ve svém výkonu stoupati, aby jednoho dne se zaslouženě octl v čele divadelních útvarů ÚMDOČ a representoval úroveň československého ochotnického divadelnictví.

„ČESKÉ LIDOVÉ DIVADLO“. Odp. red. Jakub Rydvan (inž. V. Sommer), Praha II., Pštrossova 22. Nevyžádané příspěv. redakce nevrací, nebyla-li připojena oznamovaná obálka. Otištěné se honoruje. Přetisky jen s udáním pramene. Do konce roku 1946 vyjde deset čísel ve lůtkách měsíčních. Jednotlivá čísla 5 Kčs, celoroční předplatné 50 Kčs i s pošt. Novinová sazba povolena ředitelstvím pošt a telegrafů čís. 31.426/IIIa-1940. Dohlédací úřad pošt. Praha 55. Tiskne Jos. Kobosil, Smíchov, U Nikolajky 7. Nakladem ÚMDOČ Praha II., Spálená 11, tel. 352-91. Reklamacce nedošlého čísla se vyřizují jen do 14 dní po vydání čísla následujícího. V komisi Divadelního knihkupectví a nakladatelství Otakara Růžičky, Praha II., Karlovo náměstí 30.

DĚLNICKÉ PEKÁRNY V PRAZE

vyrábí již 50 roků své chvalně známé
velejemné pečivo a dobrý domácí chléb

Ústřední kancelář PRAHA VII., BĚLSKÉHO TR. 469

Telefon č. 741-02 — 741-07

V & W DIVADELNÍ HRY Voskovce a Wericha

zastupuje nyní výhradně „THALIA“ (J. DOLEJŠÍ)

Praha XII., Soběslavská ul. 44.

Tamtéž i jejich hry:

PŘIŠEL NA VEČEŘI. Veselohra ve 3 j. - Novinka.
SLAMENÝ KLOBOUK. Fraška ve 3 j.

Jiné novinky téhož zastupitelství:

HŘÍŠNÍK ČI BLÁZEN. Komédie o 3 j. 33 Kčs.
FARAGRAF 144. Hra o 3 j. 30 Kčs.
SOUBOJ TALÁBŮ. Reportáž ve 3 j. 32 Kčs.
ZEMĚ VOLÁ. Hra ve 3 j. 25 Kčs.
ŽENICHOVÉ. Veselohra ve 3 j. 27 Kčs.
MARINA. Veselohra ve 3 j. 36 Kčs.

Dodá každý knihkupec.

POUR VOTRE BEAUTÉ
LES PRODUITS DE

Jeannette Renard
Paris

PŘÍRODNÍ OVOCNÉ ŠTÁVY

ZON

Továrna na zužitkování ovoce v Třebíči.
(Žádejte ceník.)

Minimax
chrání váš
majetek!

Josef Kopečný,

výroba okurkových, zeleni-
nových a houbových konserv

Třebíč, tel. 84

Právě vyšla nová kniha společenské výchovy JAROSLAVA HAVLÍČKA

JAK SE ČOVATI VE SPOLEČNOSTI

80ti ilustracemi vyzdobil Frant. Bezděk. Cena brož. Kčs 88.—, v plátně váz. Kčs 109.—

Na skladě má každý knihkupec a

NAKLADATELSTVÍ M. KNAPP PRAHA X.,
KRÁLOVSKÁ TŘÍDA 50. TELEFON 220-23

VŠEMU OCHOTNICTVU!

KONČÍM svoji činnost jako divadelní kostumier a majitel půjčovny divadelních a filmových kostýmu. DĚKUJI všem milým přátelům ochotníkům za tak často projevenou důvěru a spokojenost. Přeji všem nejlepších úspěchů.

Divadlu zdar!

JAN SVÁTEK,

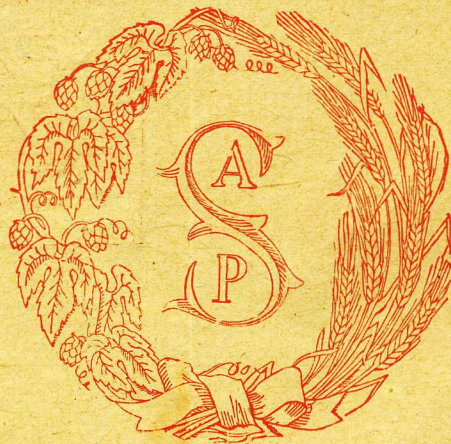
divad. závod PRAHA I., Perštýn 18 - Husova 4

Fa Seidl

Továrna na uzené zboží

Praha XII., Italská 17

Telefon 314-81, 296-53, 307-06

STAROPRAMEN SMÍCHOV

NÁRODNÍ PODNIK